

ALAIN PRINGELS

& LUDWIG

DIERINCK

EEUWIGE

JEUGD

EEN BEWERKING
GEBASEERD OP
TROADES
VAN SENECA
EN
TROJAANSE VROUWEN
VAN EURIPIDES

Personages

koor van trojaanse vrouwen

hekabe *koningin van Troje, weduwe van Priamus (koning van Troje)*

polyxena *dochter van Hekabe*

kassandra *dochter van Hekabe*

andromache *schoondochter van Hekabe, weduwe van Hector*

astyanax *zoon van Andromache, enige overlevende prins van Troje*

helena *liefde van Paris, vrouw van Menelaos, koningin van Sparta*

poseidon *stem van de zee (Griekse god van de zee)*

agamemnon *koning der Grieken*

menelaos *Griekse krijgsheer, man van Helena, koning van Sparta*

pyrrhus *zoon van Achilles*

odysseus *Griekse krijgsheer, koning van Ithaka*

kalchas *Griekse priester*

the old squid woman *voorouders van Hekabe & het geheugen van de zee*

childish hekabe *Hekabe als hysterische maagd*

the woman who dances *kinderlijke versie van Hekabe*

proloog

Fluisteringen in het duister

koor

Me videat et' te, Troia

Pergamum incubuit sibi

regiam flammae ambiunt

omnisque late fumat

diripitur ardens Troia

Kijk naar mij, Troje

Een stad in puin

Een paleis in vlammen

Alles in rook gehuld

Een uiteengereten stad

Look at me, Troy

A desTROYed city

A palace in flames

Smoke everywhere

A raped city

*The old squid woman komt traag naar voor
Een zee van plastic en drijvende lichamen*

the old squid woman

I'm an old creature from the sea

I have eight arms

Each arm carries a thousand wars

War makes the sun turn black

On the bottom of the sea

lives an army of drowned children

They have little hands

and small dreams

They see ships passing by

and close their eyes

They sing lullabies

There they are

On the beach

They fled their homes

Their houses

Their city is burning

On the bottom of the sea
lives an army of drowned women
They have milk and blood
and lots of secrets
They see ships passing by
with eyes on their tongue
They sing the unborn asleep
War makes the sun turn black

Het koor van Trojaanse vrouwen verschijnt

poseidon

De zee. Horen jullie de zee?
Dat grote zoute ding. En daar een grote stad
of wat daar van rest. Een ruïne van een stad Brandend.
Smeulend
Een wolk van as en rook drijft over het strand Onder die
stinkende wolk
Vrouwen. Kinderen. Ouderlingen
Hier en daar een hond. Kortom...
Wat van die stad aan leven rest
De vrouwen zitten bij elkaar

Sommigen kennen elkaar goed
Anderen kennen elkaar nauwelijks
Een beetje zoals hier. Ze praten wat
Over vroeger. Over wie nog
in leven is. Over wie verdwenen is
Of ze die of die nog gezien hebben
In zee dobberen schepen. Griekse schepen
Klaar voor vertrek. Voor de terugreis
Wat verderop. Weg van de rook en de as
Het tentenkamp dat bij die schepen hoort
Het Griekse leger
Daar worden die vrouwen verloot
Een vrouw bestaat pas bij gratie van een man
Zo krijgt elke Griekse held zijn oorlogsvlees toegewezen
Zijn buit
Zuivere democratie
Het lot beslist

Het regent dode kinderen

kring 1

cirkel van de zee

Scène 1

Drie acties nemen tegelijkertijd plaats

A.

poseidon

Ik ben de zee

Ik geef leven en dood

Ik ben de zee

Ik kom uit de blauwe diepte

waar scholen vissen

lijkliederen zingen

over oorlog en dood

Ik ben Poseidon

Waar oorlog bloeit

sterft de liefde
Zeegolven drinken tranen
van vrouwen en kinderen

U zag hoe de stad werd vernietigd
U zag hoe de stad werd leeggeplunderd

Hoor
Hoor het huilen
Hoor u het huilen
van moeders
vrouwen
kinderen
van vaders
en ouderlingen
Hoor het huilen

Hoor u het huilen
van een stad
verteerd door vuur
dat laaiend beukt
bedden verschroeit

stoelen tot as herleid

Hoor het huilen

Hoort u het huilen

U zag hoe de stad werd vernietigd

U zag hoe de stad werd leeggeplunderd

Ik ben de zee

Ik kom uit de zoute diepte

waar scholen vissen

klaagliederen zingen

over oorlog en dood

Ik ben Poseidon

Waar oorlog gedijt

sterft de hoop

Als de mens zo dwaas is

dat hij steden en culturen in de as legt

tempels en graven verwoest

zal hij zelf ten onder gaan

koor

Il est fou le mortel
qui saccage les villes
et qui change en déserts les temples
les tombeaux
lieux sacrés du repos
C'est lui qui périt pour finir
How are ye blind
ye treaders down of cities, ye that cast
temples to desolation,
and lay waste tombs
the untrodden sanctuaries where lie
the ancient dead;
yourselves so soon to die!
Necio es cualquier mortal
que conquista una ciudad
y abandona sus templos y sepulcros
sagrado asilo de los muertos
Inevitable es su ruina

poseidon

Destroy

des – TROY

How many times did we desTROY TROY?

B.

Simultaan met de monoloog van Poseidon fluistert het koor...

koor

De zee

La mer

The sea

Das Meer

Θαλασσα (thálassa)

El mar

Il mare

(De zee / bahr)

Yo soy el mar

Je suis la mer

I am the sea

Je suis la vie et la mort

I give life and I take it

(Ik ben de zee / Ana albhro)

Doy la vida

Yo soy la muerte
I give life and I take it
Je suis la vie et la mort
Ik geef leven en dood

(Ik ben de zee / Ana albhro)

Soy el mar
How many dare to cross the sea?
¿Cuántos se atreven a cruzar el mar?
Combien osent franchir la mer?
Wie durft de zee oversteken?
I am the sea
Je suis la mer
Who dares to cross the sea?
Qui ose traverser la mer?
Ik ben de zee
¿Quién se atreve a cruzar el mar?
Doy la vida
Je suis la vie et la mort
Yo soy la muerte
I give life and I take it
Qui veut noyer dans la mer?

Wie wil verdrinken in zee?

(Ik ben de zee / Ana albhro)

¿Quién quiere ahogarse en el mar?

Who wants to drown in the sea?

Je suis Poséidon

I am Poseidon

Ik ben Poseidon

Yo soy Poseidón

¿Cuántas veces destruir a Troya?

How many times did we desTROY TROY?

¿Cuántas veces destruir a Troya?

Troy desTROYed

Over and over again

Troy Troy Troy

desTROY Troy

No llores

C.

De sublieme lijst van desTROYed cities

koor

Ieper 1918

Beiroet 1976

Rotterdam 1940

Bagdad 2003

Hamburg 1943

Sarajevo 1992

Shanghai 1937

Grozny 2000

Berlin 1945

Mogadishu 2011

Stalingrad 1942

Guernica 1937

Mostar 1993

Hiroshima 1945

Aleppo 2016

Scène 2

De stem van Astyanax, een dood kind

astyanax

Bu benim

Astyanax'ın sesi

Dört yıl yaşadım

Ben ölmeyi seçmedim

Ölüm beni seçti

Ölümüme ağlama

Ağlama

Ölümüm üzerine bir nehir akitma

Ağlama

Ünlüyüm artık

Herkes biliyor hikayemi

Anne?

Neredesin?

Çocuk kurban mıyım ben?

Acı bana, anne?

echo van astyanax

C'est moi

La voix d'Astyanax

J'ai vécue quatre ans

Un sacrifice?

Je n'ai pas choisi la mort

La mort m'a choisi

Ne pleure pas sur ma mort

Ne pleure pas

Ne pleure aucune mer de larmes sur ma mort

Ne pleure pas

Je suis célèbre

Maintenant chacun connaît mon histoire

Maman?

Où est-tu?

Ayez pitié de moi, ma mère

Poseidon citeert de Bijbel en de Koran

poseidon

Whoever destroys a soul

It is considered as if he destroyed an entire world

And whoever saves a life
It is considered as if he saved an entire world

Echo van Poseidon in Hebreeuws

poseidon

Whoever kills a soul [...]
it is as if he had slain mankind entirely
And whoever saves one
it is as if he had saved mankind entirely

Echo van Poseidon in Arabisch

kring 2

cirkel van hekabe

cirkel van melancholie

Scène 1

Hekabe knielt neer in as

Ze wast zich met as

Het koor imiteert haar handeling als een ritueel

Iemand zingt twee zinnen uit 'Das Liebeslied'

koor

Wie blickt so traurig

die Welt mich an!

The woman who dances zingt een kinderliedje

hekabe

Jullie

Jullie die het goed hebben

Elke dag een bord warm eten

Brood

Soep

Water en wijn

Een dak boven het hoofd

Nu en dan een bad

Mooie kleren

Jullie die kunnen gaan en staan waar jullie willen

Met woorden als 'vrijheid' op jullie tongen

Jullie die geen goden vrezen

die geluk de normaalste zaak van de wereld vinden

nergens meer om geven dan om wat men heeft of nog niet

heeft

Kijk!

Kijk dan

Kijk naar mij

en kijk naar Troje mijn stad

Kijk en zie

hoe het noodlot bewijst

hoe wankel het leven

zelfs van koningen en rijken is

koor

Look upon me

and upon thee O Troy

Here is the proof

the strongest ever given by Fate

to show on what uncertain ground

the pomp of power stands

Regardez Hécube

et regardez Troie

Jamais la fortune n'a montré par de plus terribles leçons

l'instabilité de la grandeur humaine

Stilte

Hekabe spert haar mond

Geen schreeuw

Geen woord

Tijd

Het koor imiteert haar handeling als een ritueel

Scène 2

koor

Wie blickt so traurig
die Welt mich an!

The woman who dances zingt een kinderliedje

koor

Have you ever heard a burning city?
Did you ever smell a burning city?

hekabe

Mensenlevens rollen als druppels
over de huid van de aarde
Tot het stopt
De druppel verdampt
Troje
Ik ben het
Het vuur komt van mij
Jullie branden door de fakkel die ik baarde
Deze vuurzee spuit uit mijn buik

Ik baarde Paris
en ik zag de aarde verschroeien
Paris bloedde uit mijn lijf
en ik zag een volk verschrompelen tot as
Zwarte rook steeg op uit mijn buik
Het rook naar verschroeid vlees

koor

Je suis la Reine de Troie
Deuxième femme du Roi Priam
Mother of many children
I've lost them all
Have you ever heard a burning city?
Did you ever smell a burning city?
Except Polyxena my daughter

hekabe

Ik zag
het dampende bloed
uit de mond van mijn man lopen
Een stroom van leven dat wegluchtte
Mijn oude man

gekeeld door Pyrrhus de zoon van Achilles
Achilles die onze zoon Hector
gruwelijk had afgemaakt
Wie had niet zijn woede gemend
zijn razernij bedwongen
en het leven van iemand die reeds de grens
van het leven heeft bereikt gespaard?
Gelukkig de doden
Priamus is vrij in het rijk der doden
Hij zal zijn hoofd niet buigen
Hij wordt geen slaaf van Grieken
Wie dood is heeft geluk

Stilte

Scène 3

koor

Wie blickt so traurig
die Welt mich an!

The woman who dances zingt een kinderliedje

koor

Have you ever heard a burning city?
Did you ever smell a burning city?

hekabe

Huil

Huil

gevangen vrouwen

Huil

Sla op jullie borsten

en huil

Rouw

Rouw om Troje

Eer Troje met tranen

Stuur je klaagzang
naar Ida
de vervloekte plaats van Paris' oordeel
daar waar de fakkel die ik baarde
vuur vatte
Had ik die fakkel maar gedoofd
voor hij geboren werd
Huil
Huil
Tien jaren bloedvergieten
Geen dag zonder doden
Geen dag zonder gehuil
Huil
Huil vrouwen
Huil
Laat jullie haar hangen langs je gelaat
besmeurd door as en tranen
De hete as van Troje
Laat je haren neervallen
en maak je armen bloot
Ontbloot je lichaam
Slavinnen en rouwende vrouwen

laat je handen
razend van verdriet
vrij zijn voor hun striemende en krachtige klacht

childish hekabe

¡Levanta tu cabeza, desventurada!
Levanta tu cuello, ya no existe Troya
y nosotros no reinamos en ella
¡Ay de mí!
¿Cómo no he de llorar sin patria,
ni hijos y sin esposo?
¡Desdichada de mí!
¡Tristemente reclino mis miembros,
presa de insoportables dolores,
yaciendo en duro lecho!
¡Ay de mi cabeza!
¡Ay de mis sienes y mi pecho!
¡Cuánta es mi inquietud!
¡Cuánto mi deseo de revolverme en todos sentidos
para dar descanso a mi cuerpo
y abandonarme a perpetuos
y lúgubres sollozos!

Stilte

De onmogelijkheid rouw uit te drukken

Scène 4

Stijlbreuk: heeft een toeschouwer de Griekse tragedie weggezapt? Twee koorleden spelen cowboys uit een Hollywood- of Leone-film

pyrrhus

Ready to sail my King

agamemnon

Ready to go home

pyrrhus

Are you happy?

agamemnon

Happy?

What do you mean?

Who can be happy after a war?

pyrrhus

I think you know what I mean

agamemnon

Watch your step Pyrrhus

pyrrhus

Happy with your prize?

agamemnon

My prize?

pyrrhus

You didn't need any lottery

to get what you want

You just took what you wanted didn't you

Lovely Cassandra

agamemnon

Mind you

pyrrhus

You do my father wrong

agamemnon

We gave your father the funeral of a king

Achilles is a true Greek hero

He will be honoured for ages to come

pyrrhus

You've always been jealous of my father

Remember Briseis?

That was his bride

Conquered on the enemy

He took her

It was his right to have and to hold her

You claimed her and took her away from him

You fucked her

And now you're doing it again

You dishonour my father

My father deserves a bride

A princess of Troy

A princess like your Cassandra

agamemnon

Your father is dead Pyrrhus

Leave him in peace

pyrrhus

My father deserves a bride

Sacrifice a Trojan princess on his grave

agamemnon

Young men cannot restrain their violence

pyrrhus

It's not a question of violence

It's respect

My father deserves a bride

Sacrifice a princess on his grave

Sacrifice Polyxena

agamemnon

What then?

Do you think fit to soil the honoured shade
of your father?

A respected general?

A war hero?
You do well to learn what acts are fitting
for a conqueror
Your father showed mercy when
he gave the King of Troy the body of Hector
butchered by your father
back to him to have him properly buried
You showed no mercy to that same old King
of Troy Priam
You slaughtered him in the temple of Zeus
pyrrhus
That's what men call war

agamemnon

I admit
I wanted to see Troy conquered and punished
But reduced to a ruin?
Razed to the ground?
I would have spared her that
Wish I had!
No power on earth can curb the invader's lust
If anything of what we did that night

could have been called inhuman
it was the work of anger
Of darkness
The work of the triumphant sword
whose appetite
outruns all reason
once it has tasted blood
If anything of ruined Troy can live
then let it live
No more vengeance
A princess to die
A sacrificial victim
Slaughtered on the grave of your father
Her blood given to the ashes of the dead
It's a brutal murder
No!
That I will not allow
One who does not forbid wrongdoing
when he has the power
commands it

pyrrhus

Since when have you thought it
a crime to sacrifice a maiden?

Een derde koorlid speelt een priester in trance

kalchas

Noch bebt mein Herz
Schreckenschauer rütteln noch mein Gebein
Kaum zu glauben
Hört!
Plötzlich bebt die Erd
Auß ihren Schooß
Zersplittert
Das Meer
Des Schattens des Achilles
Da schwebt das ries'ge Schattenbild
“Wenn du Gerecht Verdienst würdigst”
Der Priamos' Tochter ihm zu opfern

pyrrhus

It's time to sacrifice Priam's daughter

Since when have you thought it a crime
to sacrifice a maiden?

agamemnon

Calchas

My priest and interpreter of heaven's will

You loosened the knot that held our fleet
back from this war

Calchas

Tell me now what our gods will

Il faut immoler cette vierge sur la tombe d'Achille

Il faut sacrifier Polyxène

koor

The price is as before

A young girl must be given in sacrifice

Hay que inmolar una doncella sobre la tumba del jefe

De Griekse tragedie schemert weer door...

hekabe

Welke god

Welke plicht

Welk recht

Gebiedt de Grieken mijn dochter te doden

Koning Agamemnon

Wat dwingt u ertoe een meisje te slachten op een graf?

Is het bloed van een stier als offer niet voldoende?

Agamemnon

U die van Cassandra houdt

Schenk haar zus genade

Spaar het leven van haar zus

agamemnon

You know the army's will and verdict

Pyrrhus will preside over the rites of sacrifice

Now, be sensible about this

hekabe

Is dit rechtvaardig?

Agamemnon, is het offeren van mijn dochter rechtvaardig?

Ik smeed u

Ruk haar niet uit mijn armen
Dood haar niet
Zij is al wat mij rest
Zij is mijn zon
Door haar vergeet ik mijn ellende

agamemnon

The state of affairs is difficult
I know, but accept your fate

hekabe

Mijn lot?
Toon erbarmen, Agamemnon
Wie nu geluk kent
moet niet denken
dat het geluk hem eeuwig blijft toelachen
Toon erbarmen
Wees mij genadig
Ik smeed u
Ga naar uw leger
Zeg uw krijgsheren welke schande
hen zal achtervolgen

als ze Polyxena afslachten

agamemnon

Achilles deserves honor and tribute

more than anyone:

He died for Greece, and by the gods we owe him

hekabe

Mijn kind

polyxena

Attendez

Arrête

Ne pleure pas

La mort est le meilleur que je puisse espérer

Ou préférez-vous que je passe ma vie

en esclavage?

Pourquoi devrais-je vivre?

En tant que esclave?

Plutôt mourir

Grec emporte-moi

Voici ma main

Je veux éteindre la lumière dans mes yeux en femme libre

et offrir mon sang à la terre

Viens

Menez-moi à la tombe d'Achille

hekabe

Ik laat mijn kind niet los

polyxena

Non

Mère laisse-moi aller

Il n'y a pas d'autre choix

et pourtant j'embrasse ce sort

Mère

Je vous embrasse une dernière fois

Scène 5

koor

Is Achilles still living to plague the Trojans?

Does he still fight?

Adhuc rebellat?

hekabe

Is Achilles dan niet dood?

Leeft hij nog om Trojanen te terroriseren?

Of heeft hij na zijn dood het vechten

niet opgegeven?

Wat moet ik zeggen? Wat verzwijgen?

Kijk

Kijk naar mijn gekwelde lijf

Kijk naar mijn verwrongen botten

Mijn hart wil breken

In mijn hoofd bonzen duizend messen

Mijn gedachten branden in eeuwig vuur

Mijn gepijnigd lijf vindt geen rust

Het draait en keert eindeloos om

op de maat van mijn klagen

Voor wie door het lot geslagen wordt

heeft de muziek nog maar één toon

die van eindeloze kwelling en ellende

Mijn dochter

Een offer?

Nu rest mij enkel nog haar

mijn dochter

mijn lotgenote

mijn troost

mijn bron van rust

Zij is wat mij nog rest van mijn kinderen

Alleen zij noemt mij nog moeder

De enige stem die mij nog moeder noemt

Laat mij sterven

Laat mij nu sterven zodat haar sterven mij bespaard blijft

Huil met mij vrouwen van Troje

Huil

Huil tranen van bloed

Huil tranen van melk

koor

Non indocoles lugure sumus
We are not unschooled in mourning
No somos inexpertas en él duelo
Verser des larmes
c'est un devoir qui n'est pas nouveau pour nous

hekabe

Onze haren zijn los
en verknoopt met verdriet
van menig graf
Een laag as bedekt onze glimlach

koor

Cover your faces with ashes
Fill your smile with dust
La cendre chaude sur nos têtes

hekabe

Vul jullie handen met as
Handen vol as van Troje
Die as nemen we mee over zee
De as van Troje

koor

Now our naked breasts demand blows

Desnudos ya los pechos reclaman nuestras manos

Votre poitrine nue attend vos mains

Frappez

hekabe

Mijn handen slaan mijn armen

mijn schouders

voor jou

Mijn handen slaan mijn hoofd

Mijn borsten opengekrabd

voor jou

Uit de scheuren in mijn borsten

druipt rode melk

Troje is een graf

Vrouwen van Troje

Zoog dit graf met je bloed

je melk

je tranen

koor

Hands be violent

strike my breasts with mighty blows

Frappez

hekabe

Ik zoog de aarde met mijn bloed

Rode tranen die onze doden eren

Geef rode melk aan onze aarde

Graf van onze geliefden

Drink ons bloed

Hoeveel keer kan een stad sterven?

Hoeveel keer kwam de brandende fakkel

van over zee?

Vrouwen van Troje

Geef rode melk aan onze aarde

Aarde zuig het vocht uit mijn lijf

Laat mij in jou vergaan

Laat mijn huid tot perkament verdrogen

in de zon

Laat een zwarte asregen één woord schrijven op mijn dode

vel:

Troje

Stilte

koor

Wie blickt so traurig
die Welt mich an!

The woman who dances zingt een kinderliedje

Hekabe spert haar mond

Geen schreeuw

Geen woord

Tijd

Het koor imiteert haar handeling als een ritueel

koor

Quo non nata iacent

Quo non nata iacent

Quo non nata iacent

Quo non nata iacent

Quo non nata iacent

Quo non nata iacent

Quo non nata iacent

Quo non nata iacent

Quo non nata iacent

Quo non nata iacent

Quo non nata iacent

kring 3

cirkel van kassandra

cirkel van wraak

Scène 1

poseidon

How many times did we desTROY TROY?

Wie wil verdrinken in zee?

Kassandra saw it coming

Kassandra

Ze horen je niet Kassandra

Ze hebben je niet begrepen

Ze begrijpen je niet Kassandra

kassandra

Oorlog is een circus der dwazen

Weet je wat ik ga doen mama

Ik ga hem doden

Troje is een feest van vlammen
We worden ingeladen in boten
de boten lopen vol met tranen
de boten zullen tranen drinken
tranen van angst
tranen van lege ogen die op droge tongen liggen
sommige zullen zinken en verdrinken voer voor grote en
kleine vissen
zij die de overkant van de zee halen
wacht een leven als slaven
de anderen leven voort in de buiken van vissen
de anderen worden vissentranen –
Moeder kijk naar mijn lichaam
Het lichaam van een slavin
Voer voor Griekse wellust
Mijn vader, mijn broers, ik wreek hen
Een grote vis neemt mij mee
Een grote vis neemt mij mee
In zijn bed
In zijn bad
De koning der Grieken neemt mij
Ik laat hem doden

Hem en zijn familie maak ik kapot
Zegen deze vloek
Zegen mijn buik met vuur en licht
Zegen de bruid die zijn vuur ontvangt
Zegen de bruid die haar lichaam geeft
Haar vuur geeft
Dans moeder. Dans. Dans voor mij
Ik breng in een geur van tijm en laurier
mijn offer
Zegen mij:
sinaasboompje uit een schapenstal
Geen woord meer
Geen traan meer
Kijk
Een vlinder. Een witte vlinder
Schenk mijn wraak aan een bloeiende
vlinder
Het is onrechtvaardig –

hekabe

Natuurlijk is het onrechtvaardig
Wij zijn vrouwen

Wat had je dan verwacht?
Iedereen zag het aankomen
Niemand gelooft je
Hou je mond

Woordenvloed

kassandra

een jongen is een zegen een meisje een vloek een vloek een
vervloekte vloek. mijn ouders kregen beide zegen en vloek
gezegend met een vloek en een zegen ik en mijn broer
vloek en zegen – een tweeling. twee was één teveel. mama
krijg ik een vlechtje? – kiezen tussen een zegen en een
vloek is makkelijk. het meisje werd weggestuurd ik dus.
Kassandra werd weggestuurd ik moest verdwijnen – heb je
gehuild of was je blij moeder. krijg ik een vlechtje? iemand
nam me mee weg de bergen in. krijg ik een vlinder een
vlechtje of een vlinder moeder? – een herder vond me
herders
het zijn altijd herders die zich ontfermen over vondelingen
zo zijn herders –

hekabe

Je woorden zijn naalden in mijn oren

Mannen staan boven vrouwen

Het was voor je eigen goed

kassandra

lang wist ik niets van mijn afkomst niets

niets wist ik. op een dag zag ik het ik zag het toen ik naar
een vlinder keek. ik hoorde het in zijn fladderend gefluister.

ik zag het in zijn luchtdans. ik zag het – ik zag de zegen en
de vloek mijn broer en ik zuigelingen nog ik zag hoe we in

een mandje sliepen in de tempel van Apollo. ik zag hoe

slangen in ons mandje kropen. ik zag hoe die slangen ons

likten in onze oren en onze mond waar woorden geboren

worden en sterven. slangen zijn geen vlinders slangen zijn

vlechtjes. krijg ik een vlechtje. mijn tong is een vlechtje

mijn woorden zijn vlechtjes met ogen. Apollo is een vlinder

–

hekabe

Hou je mond dochter

Apollo ziet met zijn tong

Hij vlecht de toekomst in woorden

Niemand gelooft jou

Hou je mond

kassandra

Apollo wist dat ik een vloek was en mijn broer
een zegen. hij zag mij. goden worden ook verliefd ik was
nog een kind maar wat maakt dat uit hij was een god – hij
volgde mijn groei tussen de schapen. zo zag hij hoe mijn
borstjes rijpten als sinaasappels hoe mijn tepels donker
werden als kruidnagels. hoe mijn ogen hartstochtelijk
blonken in het maanlicht. ik werd de mooiste dochter van
het koningspaar maar ik woonde niet zoals mijn broer in
het paleis ik was weg ik was een vloek. ik stonk naar
schapenstront – het begon onschuldig zijn hand op mijn
hand zijn hand op mijn knie op mijn schouder. met zijn
vinger tegen mijn wang. zijn vingertop op mijn lippen. mijn
leraar hij plantte het zaad van het zien achter mijn oog. hij
leerde me zien wat niemand zag – hij leerde me zien wat
vlinders zien en wat komen ging. hij kwam naar de
schapenstal. in de schapenstal leerde hij mij woorden geven
aan wat mijn tong zag. toen kuste hij me op de mond langer

dan normaal als een vlinder op een bloem. ik wil een vlechtje

–

hekabe

Je hebt hem in de ogen gekeken

Vrouwen moeten hun blik afwenden

als er mannen in de buurt zijn

kassandra

ik duwde die god van mij af met alle kracht

die ik in mij had. wie durft een god iets te weigeren zijn

adem – er zijn geuren die je nooit meer vergeet. hij wou mij

mijn vlechtje en mijn vleugels. ik beet fel van mij af. wat

doet een man een god wanneer hij zijn zin niet krijgt – hij

vloekt hij vloekt en dreigt en tiert en brult. hij spuwde een

vloek in mijn mond. ik weet niet vanwaar het kwam maar

plots proefde ik een vloek in mijn mond. het smaakte naar

zeeschuim. het rook naar wier.

een vloek hier in mijn mond. een vloek opdat niemand de

woorden die in mijn mond geboren werden ooit zou

geloven wat ik ook zei iedereen die mij hoorde zou mij gek

verklaren wat ik ook vertelde. niemand zou mij geloven dat

was de vloek die Apollo in mijn mond braakte. sindsdien
gelooft niemand een woord van wat ik zeg. het zaad van het
ongeloof smaakt bitter. het maakt je eenzaam eenzaam als
een vlinder alleen –

Scène 2

Naar het Griekse lied Nerantzoula

kassandra

Sinaasboompje. Vurig. Vlamvend boompje waar zijn
je bloemen?

Sinaasappelboompje waar is je bloesem? Waar is je
schoonheid?

Waar is je prachtige schoonheid?

Waar is je prachtige schoonheid?

Je lijkt zo moe. Je jeugd is weg.

Je schoonheid gevlucht.

“De Noorderwind met haar hart van ijs blies en
schudde

en heeft mijn bloemen meegenomen.

Ik vraag je mijn Noorderwind.

Ik smeeek je Noorderwind. Blaas zacht. Waai liefdevol.

Waai zacht en nederig over mijn tere bloesem.”

Sinaasboompje. Vurig vlamvend boompje. Waar zijn
je bloemen?

franse echo van kassandra

Où est ta beauté.

Où sont les fleurs petit oranger?

Tu as l'air si usé.

Si flétri.

Si fatigué.

Ta jeunesse a passé.

Ta beauté s'est enfuie.

Le vent du Nord.

Au cœur de glace.

A emporté mes fleurs.

Je t'en prie.

Je t'en supplie.

Vent du Nord.

Souffle gentiment.

Souffle doucement.

Et humblement sur le tendre oranger.

Scène 3

Woordenvloed

kassandra

hij kwam steeds terug driftig maar zacht als een lammetje met allerlei beloftes. steeds duwde ik hem weg tot de herder mijn vader begreep wat er gebeurde. hij bracht mij naar de stad. hoor je dat moeder ik noem die herder mijn vader. snik snik. de traan van een vlinder is een strik – Apollo volgde ons op een afstand. hij was woedend. woedend vloekte hij op een vloek. een vloek van een meisje. ik. mijn broer die dezelfde gaven had als ik zag zijn tweelingzus de berg afdalen en kwam me tegemoet. de zegen kwam de vloek tegemoet. hij sloot me als een lang verloren voorwerp in zijn armen. de zegen sloot de vloek in zijn armen – hij bracht me naar het paleis. een meisjesvloek in het paleis is als een vlinder in as. daar zag ik de fakkel die Troje zou vernietigen. de fakkel die ook mijn moeder had gezien toen ze hem op de wereld wierp. mijn jongere broer Paris. vloek van Troje –

niemand geloofde mij toen ik voorzag hoe hij voor de
liefde zijn stad zijn land zijn familie zou opofferen.
niemand geloofde dat liefde zo sterk kon zijn. de liefde. de
grote liefde liefde als een eindeloze val –
hij koos voor Helena. Paris hield van haar
meer dan van zijn plicht als prins als soldaat. Paris wou
liefhebben. hij wou beminnen als een vlinder op zee. krijg
ik ook vlechtjes mama?

hekabe

Ze waren zo verliefd
Het is mooi je zoon zo verliefd te zien
Maar waarom de koningin van Sparta
Waarom Helena?

kassandra

moeder heeft jouw man zijn vrouw niet verlaten omdat hij
jou verkoos?

hekabe

Je praat te veel
We hadden haar terug moeten sturen

kassandra

heeft jouw man zijn vrouw niet verlaten voor jou? waren
jullie dan geen twee vlinders op een blauwe zee? verliefde
mensen zijn blind. ik word niet verliefd. ik heb ogen op
mijn tong –

hekabe

Een slang ziet beter met zijn tong
Dan met zijn ogen

kassandra

Paris werd gedood Helena werd aan mijn broer gegeven –
vrouwen worden doorgegeven want zij geven leven door
oorlog of geen oorlog. voor vrouwen maakt het niets uit.
voor vrouwen is het altijd oorlog. wij zijn de meest bezette
gebieden op aarde mannen planten al eeuwenlang hun vlag
ongevraagd in onze baarmoeders

Troje brandde als een toorts en ik werd achternagezeten
door Ajax. in die brandende vuurzee opgejaagd door een
dolle stier. bloeddorstig. een wilde stier achter een vlinder.

een geile stier. driftig blind kwijl droop uit zijn bek. zijn
lichaam besmeurd met bloed. zijn vlees hard als steen.
recht als een speer. ik vluchtte in de tempel van Athena. ik
zocht de bescherming bij Apollo die kende me die zou me
beschermen. dacht ik. maar hij liet begaan. hij keek toe. hij
zag hoe Ajax me vastgreep en me op de grond smeed. hij
zag het beeld van Athena omvallen. het brak in stukken.
ook ik brak in stukken. ik had het gevoel dat ik dat beeld
was. ik zag het in brokken voor me liggen. ik voelde hoe
zijn armen me tegen de grond drukten. hoe hij op mij kwam
liggen. zijn zweet drupte in mijn gezicht. ik bevroor. hij
spreidde mijn benen. hij dwong zich in mij. ik zag die
uitdrukking op zijn gezicht. een beest – hij verkrachtte me.
ik brak in stukken.
wat ben ik? een ding met ogen in haar mond. een vrouw
met ogen op haar tong. een vrouw wiens woorden messen.
krijg ik een vlechtje mama?

hekabe

Verbaast me niet

Jij loopt altijd halfnaakt rond

kassandra

Agamemnon koning der Grieken koos mij als oorlogsbuit.

wie kan een koning iets weigeren?

ik werd niet verloot maar aan het zwijn met de grootste

mond geschonken. het is onrechtvaardig riep de vlinder en

hij viel in zee –

hekabe

Natuurlijk is het onrechtvaardig

Wat had je dan verwacht?

Je bent een vrouw

Scène 4

*Feestelijke muziek doorbreekt de
dramatische sfeer*

Dans

Wat een zootje is dat hier...

koor

¿Qué le pasa pandilla?

¿Qué le pasa pandilla?

¿Qué le pasa pandilla?

¿Qué le pasa pandilla?

Scène 5

Wat als vrouwen zien wat geen man kan zien?

kassandra

I'm going to marry a big fish

A giant fish

A king fish

A killer fish

A mad fish

I'm going to chop off his head

And throw it in the sea

To feed the crying fish

A boy is a blessing

A girl is a curse

A curly curse

A girly curse

A curly girly curse

All women are cursed

It's raining women and children and men in the sea

My king fish will take me home

To his palace
He will fuck me
and give me two children
Little king fishes
I will let them swim in the sea
I will make sure he will only see me
That he will never look at his wife again
I will ignite the seed of jealousy into her heart
A fire that will kill the king fish
Fire walk with me

Scène 6

Doodstrijd van een reuzenvis

kassandra

Hij zit in bad

kassandra 2

A giant fish takes a bath

kassandra

Zijn vrouw komt de badkamer binnen

kassandra 2

A giant squid holding eight axes

kassandra

In haar hand

een vlijmscherpe bijl

kassandra 2

He plays with his fish
A swollen fish in his hand

kassandra

Zij heft de bijl

kassandra 2

Can a fish have an orgasm?

kassandra

De bijl splijt zijn hals
Het hoofd valt
maar blijft met enkele pezen en spieren
aan het lijf hangen
Het bungelt tussen hemel en aarde

kassandra 2

A giant fish lost his head

kassandra

Een tweede slag
Het hoofd valt

Het balanceert op de rand van het bad

Het water kleurt rood

kassandra 2

It's good to die in love

I'm going to marry a big fish

A giant fish

A king fish

A fish who loves me

kassandra

Daarna komt ze mijn kamer binnen

Ik wacht

Ik maak mijn hals bloot

Ik wacht

Ik hoor haar adem in mijn rug

Ik voel niets

Het licht gaat uit

kassandra 2

It's good to die in hate

Hades is where I hurry to join my groom

kassandra

In het duister van de nacht zal zijn lijk naar een ravijn
worden gesleept

waar het tegen mijn naakte lijk zal worden geworpen

De gieren zullen ons samen opvreten

Een vredig bruiloftsmaal

waarin hij – mijn koning – en ik – zijn priesteres –

verenigd zullen worden in de dood

Eén geworden in de magen van aaseters

Echo's van Cassandra's lot

koor

My naked body shall be tossed down the gullies

where the winter torrents gush

near to where my buried bridegroom lies

there to be food for the beasts of the wild –

Chef suprême des Grecs

toi qui parais supérieur au destin

tu recevras

mon cadavre

à moi

jeté nu au ravin
dans le torrent furieux
près du tombeau de mon amant
les roches l'offriront aux fauves en pâture
moi
la servante d'Apollon

Scène 7

kassandra

Troje is een feest van vlammen

Vuur! Vuurzee zegen mij

Zegen mij met het vuur van de Griek

Zegen mijn buik met vuur en licht

Zegen de bruid die zijn vuur ontvangt

Zegen de bruid die haar lichaam geeft

Haar vuur geeft

Moeder. Moeder. Huil niet meer

hekabe

Doof de vlam van je woorden

Een fakkel vol lege gedachten

kassandra

Moeder. Dans voor mij. Het is goed te dansen

Dansen is heilig. Dans zoals toen met mijn vader

Zegen mij: sinaasboompje uit een schapenstal Ik maak hem

kapot

hekabe

Stop de vloed van woorden

Kleine vissen die tegen de stroom op zwemmen

kassandra

Weet je wat ik ga doen mama? Ik ga hem doden

Oorlog is het circus der dwazen

hekabe

Stop het vuur dat brandt in je geest

Een woordenwoud vol vurige ogen

kassandra

Mama

Geen woord meer. Geen traan meer

Maak je vlechtjes in mijn haar mama?

Kijk. Een vlinder. Een witte vlinder

Een witte vlinder onder een wolk van as

Zie die witte lelie flikkeren in die zwarte lucht. Vernietiging

is mooi

Een sneeuwvlok vol hoop
Een fladderende doodsklok
Vlieg weg vlinder
Zoek een sinaasappelboompje in bloei
Kom op mijn tong zitten
Drink de honing van wat ik zie
Neem mijn dromen mee
Maak ze scherp als messen
Vlieg ver weg van hier
Hier is het vrije vliegen dood
Neem mijn dromen mee
Witte wolk van hoop
Schenk mijn dromen aan een bloeiende sinaasappelboom

Kassandra verdwijnt als een brandende vlinder

Het koor van vrouwen beweegt als brandende fakkels

kring 4

cirkel van andromache

cirkel van angst

en wederopstanding

Scène 1

Hekabe bedekt met as

Twee vrouwen wassen haar

Het regent metaal

Dat is oorlog

Stilte

andromache

De Grieken zijn onze meesters

Zij brengen ons weg
Ik huil niet meer
Mijn Troje viel
toen Achilles het lijk van mijn man Hector
achter zijn wagen langs de poorten van de stad sleepte
In het spoor dat zijn lichaam achter Achilles' kar
in het zand trok
begroef ik mijn verlangen
Ik voel niets meer
Mijn handen koud
Mijn hart als ijs
Mijn blik blind
Verdoofd door pijn en vrees
Ik had mezelf allang verhangen
was allang mijn man gevolgd
was het niet
dat mijn kind
mijn doodsverlangen temt
Hij houdt mij in leven
Voor hem verleng ik mijn dagen
Huil niet
Huil niet meer

Ik huil niet meer

Scène 2

Stijlbreuk 2: een typische American soapopera-stijl... Alsof een toeschouwer de Griekse tragedie heeft weggezapt

andromache

Your daughter?

hekabe

Yes

Dramatische pauze

hekabe

What about her?

andromache

She is...

Dramatische pauze

andromache

...dead

hekabe

No

Oh no

Dramatische pauze

hekabe

No

How?

She was supposed to be on the ship of the King

What happened?

She was to marry a giant fish

Andromache ervaart een dramatische aha-erlebnis

andromache

No

Not Cassandra

hekabe

Not Cassandra

What do you mean?

Cassandra is not dead?

Hekabe ervaart dramatische opluchting

hekabe

Thank god

Why did you...

andromache

Your daughter Polyxena is dead

Dramatische pauze

hekabe

No! No!

andromache

I'm so sorry

hekabe

Did they really kill her?

Is there no mercy at all?

andromache

Killed on Achilles grave

hekabe

Sacrifice of a child

andromache

I saw her

I covered her body

hekabe

I cry for you my daughter

Yes I cry for your appalling death

andromache

She is dead

She is gone

Her death is happier than life is for me

hekabe

No

Death is nothing

Life is hope

andromache

No mother

Listen

There is a greater truth

Scène 3

koor

Never to have been born I count as death
a death superior to a life in bitterness
In death there is no pain
no awareness of struggle
but one who falls from happiness to tragedy
is driven with regret and memories of blessedness
Ne pas naître équivaut à mourir
Mais mourir vaut mieux que vivre misérable
car on ne souffre plus
n'ayant pas le sentiment de ses maux
Mais celui qui fut heureux et qui tombe
dans le malheur
a le cœur en proie au regret de son bonheur passé

andromache

Dood zijn is ongeboren zijn
Maar als je moet kiezen
tussen een ellendig leven, moeder

tussen een ellendig leven en de dood
dan kies ik de dood
Want de doden voelen geen ellende
Zij kennen geen verdriet
Terwijl sterfelijken
zij die in leven zijn
en van geluk in ongeluk terechtkomen
moeten leren omgaan met de herinnering
aan hun geluk

koor

It's the terror of knowing
what this world is about

andromache

Kijk Hekabe
Wat gaat er met mijn zoon gebeuren?
Wat gaat er met ons gebeuren?
De Grieken zijn onze meesters
Zij brengen ons weg
Mag mijn zoon bij me blijven?
In leven te blijven is het hoogste
waar een gevangene om mag smeken
Zal ik mijn zoon verbergen

Misschien wacht hem hetzelfde lot
als jouw Polyxena
Ik moet je verbergen mijn zoon
Waar?
Waar zal ik je verbergen?
Waar mag angst veilig heen vluchten?
In de graftombe van je vader?
Ben je daar veilig?
Kon ik je maar in mijn buik verstoppen

koor

Where can I hide you?
¡Ay de mí!
¿En qué sitio te voy a ocultar?
What place shall be faithful to my fears?
In what shelter shall I hide you?
In the womb of your mother?
Or in the tomb of your father?
*Andromache probeert het kind in haar baarmoeder te
verbergen. De vrouwen van Troje helpen haar*

Scène 4

Odysseus verschijnt

Stijlbreuk 3: hij ziet eruit als een Franse detective

Hij kijkt naar het vreemde ritueel van vrouwen die een kind terug in de buik van de moeder willen stoppen

odysseus

Ministre d'un oracle barbare

je vous supplie d'abord de croire

que les paroles qui vont sortir de ma bouche

ne viennent pas de moi

Je suis la voix de tous les Grecs

Le destin réclame votre fils

Votre fils, ô Andromaque

entretiendra chez les Troyens

l'espoir de se relever de leurs ruines

L'héritier d'un noble père et digne de sa puissante origine

Voyez le jeune compagnon d'un taureau superbe;

il est faible d'abord

et ses cornes naissantes n'ont point encore
brisé l'enveloppe qui les recouvre;
mais bientôt il dresse la tête
agite son front menaçant
et règne à son tour sur le troupeau
dont son père lui a cédé l'empire
Le danger qui nous trouble est grand;
il ne s'agit de rien de moins qu'un nouvel Hector;
délivrez-nous de cette crainte:
c'est la seule cause qui arrête nos vaisseaux
prêts à déployer leurs voiles
le seul obstacle qui enchaîne ici notre flotte
Ne me regardez pas comme un homme cruel
parce que le sort m'a choisi pour venir prendre le fils
d'Hector

andromache

Was mijn zoon maar in mijn armen
Wist ik maar waar hij is
Mijn moederhart bloedt
Mijn zoon
Waar is hij?

Zwerft hij dolend rond in het land?
Of heeft Trojes vuur zijn lichaam verteerd?
Heeft een wrede soldaat zijn bloed vergoten?
Hebben de aasgieren zich aan hem te goed gedaan?

odysseus

Épargnez-vous cette feinte inutile:
vous ne réussirez pas à tromper Ulysse
Où est votre fils?

andromache

Waar is Hector?
Priamus?
Waar zijn alle Trojanen?
Jij zoekt er één
ik zoek hen allemaal

odysseus

On vous forcera bien à dire
ce que vous ne voulez pas déclarer volontairement

andromache

Kun je iemand kwetsen

kun je iemand schaden
die wil sterven
moet sterven
kan sterven
verlangt te sterven?

odysseus

Il n'y a point de sagesse à cacher un secret
que vous allez être bientôt forcée de trahir

andromache

Dan heb ik goed nieuws voor de Grieken
Ik maak de Grieken blij
en beken de rouw die mijn droefheid tevergeefs verbergt
Wees blij dan Griek
Ga en verkondig luid het nieuws
Hectors zoon is dood

odysseus

Et quelle assurance nous donnez-vous de ce que vous
avancez?

andromache

Ik zweer u dat mijn zoon tussen de doden ligt
en in een donker graf de laatste zorgen kreeg

odysseus

Il faut vous féliciter d'avoir perdu un fils destiné à une mort
cruelle

et qu'on eût précipité du haut de la tour
qui seule subsiste encore sur les débris d'Ilion

andromache

Ik voel niets meer

Mijn leden beven

Ik huiver en beef

Mijn hart stopt

Mijn bloed bevriest

odysseus

Elle a tremblé!

Voilà, oui

voilà l'endroit par où je dois l'attaquer

La mère s'est trahie par cet effroi

Allez, courez

cherchez partout cet enfant caché par sa mère
ce dernier ennemi des Grecs
tirez-le de sa retraite
et l'amenez ici

andromache

Kom mijn zoon
Astyanax kom
Kom uit je schuilplaats
Vluchten kan niet meer
Kom mijn zoon
Mijn hart breekt

Een kleine jongen komt uit het koor

andromache

Kniel voor je meesters
Kniel
Gedraag je als een gevangene
De Grieken zijn onze meesters
Zij brengen ons weg
Voel je niet dat de dood je bedreigt?
Kijk Odysseus

Kijk

Zal hij het afgebrande Troje weer tot leven brengen?

Zal hij van Troje weer een machtige stad maken?

Kijk

Kijk in de ogen van wat jullie het meeste vrezen

Vrees je hem?

Schenk hem genade

Maak hem tot uw slaaf

odysseus

Je suis sensible sans doute à la douleur

d'une mère;

mais je dois plus d'intérêt encore

aux femmes de la Grèce

pour qui votre fils, en grandissant

deviendrait une source de maux

Ce n'est pas Ulysse

mais Calchas qui vous l'ordonne

Tout ce que je puis faire

c'est de vous accorder quelques moments:

que vos pleurs s'épanchent librement

les larmes répandues soulagent la douleur

astyanax

Why are you crying mother?

andromache

Huil niet mijn kind

astyanax

Don't cry mother

koor

Il ne faut pas pleurer

No llores

astyanax

Why are you crying mother?

Astyanax probeert zijn moeder aan te raken

Ze duwt hem weg

andromache

Klamp je niet aan me vast

kleine leeuw

Zoek mijn hand niet
lief veulen
Begrijp je welk lot je wacht?
Zoek mijn schoot niet op
klein vogeltje
Ga je vader tegemoet
Hij wacht op je
Huil niet mijn kind

astyanax

Father is dead
Are you crying for him?

andromache

Hij leeft in jou
Hij komt naar je toe

astyanax

Where is he?

koor

Where the unborn are

No llores

andromache

Ga weg

Laat me los

Geef me je mantel

Ik wil je mantel

Laat je mantel mij een troost zijn

Een mantel is een huid

Hij draagt de sporen van je vaders graf

Vader en zoon in één huid

astyanax

Have pity mother

koor

Miserere mater

Miserere mater

odysseus

Emportez cet enfant, qui seul enchaîne ici notre flotte

Scène 5

*Feestelijke muziek doorbreekt de
dramatische sfeer*

Dans

Dans van de rouwende vlinders

Andromache kijkt naar het lijk van haar zoon

koor

It's the terror of knowing
what this world is about

hekabe

Agamemnon

Was uw angst voor dit kind zo groot?

Waren jullie zo bang voor deze kleine jongen?

Mijn liefste kind

Hoe bitter smaakt je dood

astyanax

This is me
The voice of Astyanax
I lived for four years
The day war came
I followed a butterfly in the garden
The day war came
my mother kissed my nose
and I played hide and seek
with my father
The day war came
I made a drawing of myself
with wings of a butterfly
I would like to be a butterfly
The day war came
I watched a cloud in the shape of a bear
War came like a voice of thunder
We fled
but the voice kept following us
Like me and the butterfly
I wish I was a butterfly
A small butterfly
So I could disappear in the arms of a flower

This is me
The voice of Astyanax
I lived for four years
I did not choose to die
Death chose me
Do not weep upon my death
Do not weep
Do not cry a river upon my death
Do not cry
I'm famous now
Everybody knows my story
Mother?
Where are you?
Was I a sacrifice?
Pity me, mother?

Scène 6

*Wederopstanding van het gebroken lichaam
van Andromache*

A en B vinden tegelijk plaats

A.

andromache

Vlees van mijn vlees

Dood vlees van mijn vlees

Mijn vlees leeft

Vlees van vrouwen heeft geen recht op een wil

Vlees van vrouwen moet vlees baren

Ik ben een goede vrouw

deugdzaam zoals het hoort

Wat men ook van een getrouwde vrouw verwacht

ik doe het

Ik voldoe aan ieders verwachtingen

leg elk verlangen naast me neer en

wijd me aan mijn plicht

De Grieken zijn onze meesters

Zij voeren ons weg

Ik zal onderdanig zijn

Men zegt dat één nacht in het bed van een man
alle walging en weerstand tegen hem wegveegt

Ik zal mijn vlees openen voor mijn nieuwe meester

Ik word slaaf en bedgenoot van de moordenaar

van mijn man en mijn zoon

Ik word dus slaaf en bedgenoot van de moordenaar

van mijn man en mijn zoon

Ik zal aan mijn plicht als vrouw voldoen

Moet ik Hector uit mijn hart verbannen?

Ik zal ontrouw zijn aan mijn gestorven man

Als ik mijn nieuwe meester afwijs dan zal ik door hem
gehaat worden

Mijn vlees zal leven

Ik zal mijn vlees aan mijn nieuwe meester geven

Vlees van vrouwen moet vlees baren
Vlees van vrouwen heeft geen recht op een wil
Mijn vlees zal leven
Ik zal hem een zoon baren
Met hem zal ik een nieuw Troje stichten

Vlees van vrouwen moet vlees baren
Vlees van vrouwen heeft geen recht op een wil
Mijn vlees zal leven
Ik schenk mijn tranen
mijn bloed
mijn melk
aan het leven
Laat mijn vlees een bron zijn
Een bron van tranen
van bloed en van melk
Ik word een vleesfontein
Ik
Andromache

Ik wandel tussen mijn dijen door een hemelpoort
En open met mijn vingers warme plooiën

Ik vouw mijn geplooid bloem open

En vul haar met mijn adem

Tot een volle blauwe bol

Een nieuwe aarde

Die ik rijp als een druif

Aan de zonnige hemel hang

Barstensvol leven

Mijn vlees zal leven

B.

koor

I

Andromache

Moi

Andromaque

Yo

Andrómaca

But I who aimed at happiness

hardly had attained it when it went

Je présentais toujours à mon époux

un visage serein et une bouche silencieuse

I shall be a slave in the house of my husband's murderers

Je serais donc esclave au foyer de nos assassins

Les Grecs sont nos maîtres

Une nuit, dit-on, suffit à détendre

l'aversion d'une femme pour l'homme

qui la met dans son lit

Yet, they say that a single night in bed

suffices to end a woman's aversion to a man

De vrouwen staan stil

Geen beweging

Hun mond opengesperd

Geen schreeuw

Een man schrijft op hun buik

'MEIN', 'ICH', 'FIELD', 'FABRIQUE', ...

Ze schrijven met bloed

De vrouwen met couRageuze blik

Een dans

Lange stilte

kring 5

cirkel van helena

cirkel van pornocratie

cirkel van liefde

Scène 1

Koor van vrouwen danst in minimal sexy moves

Niet vulgair

Verleidelijk

koor

A thing of beauty is a joy forever

La beauté est cause de joie pour toujours

Eine Sache der Schönheit ist eine Freude für Immer

Una cosa bella es una alegría para siempre

(schoonheid is een vreugd voor altijd/

Shaii jamil motaa ila al abad)

Bir şey, bir güzellik, bir sevinç, sonsuza dek

Una cosa bella è una gioia per sempre

*Het koor van vrouwen kiest een man om de mooiste aller
vrouwen te worden: Helena*

helena

When I was twelve or thirteen

I was raped

Theseus kidnapped me and raped me

He couldn't get his hands of me

He dumped me with his mother

I never saw him again

When I was just a little girl

I loved to walk in the orchard in springtime

Listening to the birds and the bees

koor

Let me tell you 'bout the birds and the bees

and the flowers and the trees

and the moon up above
and a thing called love

helena

Shut up

When the time came for me to be married

A lot of suitors came to my father's court

Kings and princes from all over the country

My father was afraid they would fight each other

So the clever Odysseus made them vow an oath

He made each of them swear

to protect the life and rights

of whoever succeeded in winning my heart

The suitors all agreed

They swore the oath

standing on the remnants of a sacrificed horse

to make their words more binding

That's what men do

When their honour is at stake

they have to shed blood

So finally there was one lucky one

who was allowed to say to me:

“My girl”

koor

I've got sunshine on a cloudy day

When it's cold outside

I've got the month of May

helena

Stop it!

Menelaus was the chosen one

Probably because his brother was married to my sister

and my father wanted me to have a king too

A giant fish

I bore him a beautiful daughter

Hermione

He got a son too yes, I know

But that was a bastard

He was not my son

It was the son of one of his slave girls

But honestly I'm not so keen on sex

Probably because of that Greek bully who raped me when I

was ten

Can't blame my husband fucking slave girls

They all do it
But Menelaus took good care of me
I suppose
He loved me
At least I think he did
He still loves me
I think
I didn't know what love was until...

koor

Love Love Love

helena

I'm going to kick you in the face

koor

Love Love Love

Helena raises her fist

helena

Ah women!

koor

There's nothing you can do that can't be done

helena

Stop it!

koor

Nothing you can sing that can't be sung.

helena

Stop it I said!

koor

Nothing you can say but you can learn how to play the
game.

It's easy.

helena

You bitches!

Scène 2

Stijlbreuk 4: een Clint Eastwood-figuur verschijnt

menelaos

What a lovely sunny day
to get my hands on my wife again
Helena!

hekabe

Wat is het fundament van ons universum?
Zeus?
Een god die op de troon in de hemel zit?
Wie of wat het ook is
het reikt voorbij elk begrip
Is het een natuurwet
of een verzinsel van de mens?
Wat het ook is
ik smeeek het
zorg dat recht geschiedt

menelaos

Old women have odd prayers

hekabe

Praat niet met uw vrouw

Kom niet in haar buurt

Helena zal je verleiden

Ze maakt elke man blind

Mak en slaafs

Zij veroorzaakte deze wereldbrand

Zij is de oorzaak van alle doden

Trojanen en Grieken

Maak haar af

Dood haar

In naam van alle Griekse vrouwen

die hun mannen en zonen verloren

Dood haar

Stenig haar

Keel haar

koor

Kill her!

¡Mátala!

(dood haar / oqtolh)

menelaos

I know my wife better than you do

Where is she?

Drag her by the hair, the whore

helena

Menelaos

Wil je me bang maken?

koor

Ménélas,

voilà un début bien fait pour m'effrayer

If you want to frighten me

this is a good beginning

Or is this just your naughty foreplay?

menelaos

Is this the face that launch'd
a thousand ships
and burnt the topless towers
of Troy?

helena

Nee Menelaos
Daarvoor moet jij in de spiegel kijken

menelaos

Do you remember Hermione?
Your daughter?

helena

Gaat het goed met haar?
En je zoon?
De bastaard?
Hoe gaat het met hem?

menelaos

You dishonoured me
I have the right to kill you

helena

Heb jij het recht mij te doden?

Ja mannen hebben blijkbaar dat recht

Jij weet hoe je een man doodt

Hoe je een vrouw doodt

Een kind

Ben jij ook een mens Menelaos?

Ken je vergeving?

Genade?

Jij wil mij doden?

Heb ik niet het recht mij te verdedigen?

Te bewijzen dat ik onschuldig sterf

als jij mij doodt

Dat mijn dood onrechtvaardig is

koor

M'est-il permis du moins

de donner mes raisons?

Pour prouver que ma mort

serait une injustice

Am I not at least to have the chance of showing

that if I die I die unjustly?
¿Puedo yo responderte que,
si muero, será injustamente?

menelaos

I came here to kill you
Not to argue
The fundamental defect
of the female character
is a lack of a sense of justice

koor

It's the question of how serious you are
about seeing justice done
Let me speak
¿Puedo yo responderte que,
si muero,
será injustamente?

helena

Of mijn antwoord goed of slecht is
uw beslissing staat al vast

Ik ken de beschuldigingen tegen mij
Ik zal die één voor één weerleggen

menelaos

Speak

Speak well

In the girl nature has had in view

what could in theatrical terms

be called a stage-effect:

it has provided her with superabundant

beauty and charm

Speak your apologia before you die

helena

Jij ontving Paris in ons paleis

menelaos

That's called hospitality

helena

Maar je vertrok diezelfde dag nog

Op jacht

Je liet die Trojaanse prins bij me achter

menelaos

He came unexpected
That hunt with my brother
is a tradition
But instead of waiting
he kidnapped my wife
and stole my treasury

helena

Wat zijn de feiten?
Wat is er echt gebeurd?
Paris werd rechter in een schoonheidswedstrijd van drie
godinnen
Hij moest beslissen wie de mooiste was
Hera vrouw van Zeus
Athena dochter van Zeus
Of Aphrodite godin van de liefde
Athena beloofde hem
een overwinning op de Grieken
Hera beloofde hem

een rijk zo groot als Azië
en Europa samen
Maar Aphrodite
beloofde hem de mooiste Griekse vrouw
als zij door Paris als de mooiste godin werd
verkozen

Bekijk het resultaat:
een zegen voor Griekenland
Had Paris Athene of Hera verkozen
dan had Troje Griekenland veroverd
De Grieken zijn geen slaven van een
buitenlandse macht

Griekenland werd niet vernietigd
en ik word gestraft

menelaos

Do you really believe those fairy tales?
You call these stories facts?
This is why women remain children
all their lives

for they always see only
what is near at hand
cling to the present
take the appearance of a thing for reality
and prefer trifling matters
to the most important

helena

Mijn man

Zijn alle redenen waarvoor jij met al die schepen
in je kielzog naar Troje bent gevaren

dan geen verhaaltjes?

Werd ik niet ‘verplicht’ Paris te huwen?

Werd ik niet ‘ontvoerd’?

Werd ik niet ‘tegen mijn wil’ weggevoerd?

Waarom?

Waarom ben ik in het holst van de nacht verdwenen?

Was het Aphrodite die het vuur

van een bezeten passie deed oplaaien?

Wat bezielde me?

Waanzin?

Bezetenheid?

Wat bezielde me mijn man en vaderland te verlaten?

Vraag het aan Aphrodite

Wil je haar straffen?

Een godin?

menelaos

Women are such liars

This war lasted for ten years

Why didn't you run from the Trojan

palace?

Why didn't you come back to me?

helena

Ik heb geprobeerd te vluchten

Deïphobus

de broer van Paris

hield me gevangen

Hij verkrachtte me na de dood van Paris

en dwong me tot een huwelijk

menelaos

Blaming Aphrodite is a ruse

You pornocratic whore
You follow every pig with power or money
You should have come here crying
with shaven head
dressed in rags and trembling
for all your shameless past
Your apologia proves what is known:
women are inferior to men
in matters of justice
honesty and conscientiousness
because their reasoning faculty is weak
Not insolence but humility
should have been your mood
Go
Get ready to be stoned
I'll set a precedent by law:
death to every wife unfaithful
to her spouse

Helena barst in lachen uit

*Menelaos gooit een handvol stenen voor
haar voeten*

Hij knipoogt naar haar

*Helena neemt de pose aan van de Heilige Sebastiaan en
wacht haar tortuur af*

Het koor steekt pijlen in haar lichaam

Een menselijk speldenkussen

Helena zingt

Scène 3

helena

Ik ben niet bang om te sterven

Ik ben bang voor morgen

Wie rouwt om Paris?

Helena's rouw is verboden

Niemand deelt haar verdriet

Niemand mag Helena's tranen horen

Ik huil alleen

Ik word gehaat door de overwinnaar en verliezer

Wil je echt weten wat mij bezielde?

Liefde

Wat bezielde me?

Liefde bezielde me

Is dat een misdaad?

Paris hield van me en ik hield van hem

Wij hebben deze oorlog nooit gewild

Dat was jullie werk

Een werk van mannen

Liefde is groter dan dat

Misschien is liefde al die doden waard vraagteken...

menelaos

I love you

helena

Geen woorden worden zo makkelijk gezegd

Ik werd jou toegewezen Menelaos

Hou je van me Menelaos?

Als je de liefde kent dood mij dan niet

Schenk me je genade

Dood me niet

Leer liefhebben

Eén ogenblik beminnen is meer waard

dan zeventig jaar aanbidden zonder liefde

Ik heb me bij Paris nooit een slavin gevoeld

Ik was zijn hoer niet

Noch zijn seksslavin

Ik was zijn gelijke

Liefde

Ik Helena open mijn handen naar de zon

Stralend van liefde

dans ik op ieders lippen
Zie in mijn handen ligt een hart
Open het en ga naar binnen
Drink mijn bloed als wijn
Lik mijn tranen als een woestijnroos
Zuig mijn melk als een lam
Elke man die eer en roem najaagt
in oorlogsgeweld
noem ik waanzinnig
Blind is elke man die denkt
dat hij met zijn speer
een eind kan maken aan alle ellende
Speren zaaien ellende
Als bloedvergieten wedijver moet beslechten
komt er nooit een einde aan bloedvergieten
Hebben jullie de lijken gezien?
In de stad?
Kijken jullie of sluiten jullie de ogen?
Wenden jullie je hoofd af?
Het gebeurt weer
Neuzen afsnijden
Oren

Handen afhakken

Geslachtsdelen afhakken en die in de mond van het lijk
stoppen

Iemand de darmen uit zijn buik snijden
en die in zijn armen stoppen voor je hem afmaakt

Mensen kruisigen omdat ze niet denken zoals jij denkt

Onthoofdingen

Vrouwen verminken

Borsten afsnijden

Hen verkrachten

Met stokken

Messen

Hoogzwangere buiken opensnijden

Moet ik doorgaan?

Jullie weten het toch?

Begrijpen jullie dat?

Waarom?

Welke god rechtvaardigt die beestachtigheden?

Welk geloof?

Welk eergevoel?

Welke ontrouw?

Welke man of vrouw?

Welk ideaal?
Welke schoonheid?
Antwoord me
Geef antwoorden of doe iets
Verander iets
Hoe ga jij om met je dochter?
Hoe voeden jullie je zonen op?
Als prinsen?
Vol van zichzelf?
Als jagers?
Vol van privilege?
Die steeds moeten krijgen wat ze willen?
Mag je dochter keuzes maken?
In wat ze wil en doet
In wie ze liefheeft
Wordt elke vrouw
die los van de man
haar bestaan zoekt
daarvoor niet gestraft?
Mannen
Tot u spreek ik Helena
Tot u mannen

In plaats van uw vrouwen te willen bezitten

als bezeten wolven

leer beminnen

zodat je lief kan hebben

als een zon die warmte geeft

als een zee die helend zingt

A thing of beauty and a joy forever

Heb lief

koor

La beauté est cause de joie pour toujours

Eine Sache der Schönheit ist eine Freude für Immer

Una cosa bella es una alegría para siempre

helena

Wordt elke vrouw

die los van de man

haar bestaan zoekt

daarvoor niet gestraft?

koor

(schoonheid is een vreugd voor altijd /

Shaii jamil motaa ila al abad)

Güzel bir şey sonsuza dek bir sevinç midir

Una cosa bella è una gioia per sempre

kring 6

hekabe's zwanenzang

Stilte

Dromerige surreële sfeer

Spel van stemmen

Wat komt na de dood?

koor

Blijft onze geest in leven na de dood?

It's a stupid story that spirits live on after bodies are buried

Verhalen die hoop geven?

Of is het allemaal valse hoop?

hekabe

Of is sterven onomkeerbaar

Totaal en blijft er geen ziel over

Niets

Niets?

Dravend snellen we ons lot tegemoet

Wie de laatste oversteek maakt
is niet meer

koor

There is nothing after death
and death is nothing
Post mortem nihil est
ipsaque mors nihil

Tras la muerte nada hay
y la misma muerte no es nada

hekabe

Er is niets na de dood
en de dood is niets
Het is enkel de laatste halte in ons kort bestaan
Ambitieuus?
Geef de hoop op
Hebzuchtig?
Geef alles af
Angstig?
Vrees niets

Levenslustig?
Laat alles los
De hongerige muil van de tijd
en de chaos
verslinden ons vroeg of laat
De dood is onvermijdelijk
vernietigt het lichaam
en spaart geen enkele ziel
De hel en de hemel
De onderwereld
met zijn poortwachter Cerberus
de driekoppige hond
Het zijn allemaal verzinsels
fabeltjes
ijdele woorden
toebehorend aan een verward dromer
Vraag jij je af waar je zult zijn na je dood?
Bij de ongeborenen

Hoe stoppen we de waanzin van de oorlog?

koor

How to stop all wars?

Is the smile of a child enough to stop a war?

hekabe

Hoe maak je een einde aan alle oorlogen?

Ik vraag het jullie?

Kijk!

Kijk dan

Kijk naar mij

en kijk naar Troje mijn stad

Het is onnatuurlijk wanneer dochters vóór

hun moeder sterven

Het is onnatuurlijk wanneer kinderen vóór hun grootouders

sterven

Kijk en zie

hoe het noodlot bewijst

hoe wankel het leven is

Mijn dochter Cassandra

Mijn dochter Polyxena

Mijn kleinkind Astyanax

Ik vraag het aan jullie

Hoe maak je een einde aan alle oorlogen?

koor

All wars are wars against women

Wars against life

hekabe

Oorlog kleurt de zon zwart

Zie je de lijken drijven in de zee?

Uit de golven kruipen herinneringen als slakken

De schelpen huilen

Op mijn tong kleven zwarte zeesterren

Hoe veeg je herinneringen weg?

Hoe veeg je een oorlog uit?

Hoeveel generaties overleeft rouw?

Hoeveel generaties overleeft haat?

hekabe

Een zwarte zon huist in mijn hart

Het regent ijs in mijn bloed

Welke god laat oorlog tussen mensen toe?

koor

Good or bad
Right or wrong
All men must die

Wat zal er van ons vrouwen terecht komen?

hekabe

Ons huilen zal zich in zeewind verdrinken
wanneer de schepen de zee kiezen
Het laatste wat wij vrouwen van Troje
zullen zien
is de rookpluim die de stad verteert
Die zwarte rook zal als een vinger des doods
onze huizen aanwijzen

koor

La mer
Qu'on voit danser
Le long des golfes clairs

hekabe

Wat zullen wij vrouwen voelen

wanneer we ons land kleiner en kleiner
zien worden
en de zee rondom ons groter en groter
Slechts een vinger die in een richting wijst
rest de moeder nog om haar zoon
zijn afkomst te tonen
Hoe maak je een einde aan alle oorlogen?
Als de macht van de liefde groter wordt
dan de liefde voor macht?
Kijk en zie
hoe het noodlot bewijst
hoe wankel het leven is
Zie je mijn lichaam?
Het leeft
Het lichaam van een vrouw
Een moeder
Deze buik droeg leven
En dit lichaam werd ooit gedragen
door een moeder
En ook zij had een moeder
En zij ook
En die op haar beurt ook

En als je ver genoeg teruggaat
kom je bij een paar baarmoeders uit
die ons allemaal hebben gedragen
Onze allereerste wieg is
wat ons allemaal verbindt
Een moederbuik
Hoe maak je een einde aan alle oorlogen?
Die buik is ons enige land van afkomst
Dat land hier binnenin
hebben we allemaal gemeen
Ongeacht welke taal die buik sprak
Ongeacht voor welke god
die buik haar knieën boog
Daarin kwamen we tot leven
De warmte van een buik

kring 7

maybe we need dionysus

to find life again?

stemmen van zonen en dochters

kassandra

Vliegen er vlinders boven de zee?

Groeien er wijnranken in zee?

Straks worden we op boten gezet.

Straks duwen de golven ons naar de overkant

Groeien er bloemen onder de golven?

Drijft er honing op zee?

's Nachts zwemt de maan in de zee

's Ochtends zuigt de zon haar op

Je kunt zeewater niet drinken

Je kunt er wel in verdrinken

Ik vang zwarte zeesterren in mijn keel

Mijn handen worden schelpen

Stenen bloemen die in zee zakken
Als zonnen die gaan slapen
Ik smeeek jullie, ik smeeek jullie:
verlang niet naar de dood
Ik zag hoe een boot zijn lading verloor
Duizend sinaasappels dreven op het water
Oranje kopjes dobberden vrolijk op en neer
Als kinderhoofdjes
Houden vlinders van de zee?
Waar is mijn zus? Waar is mijn sinaasboompje?
Vurig. Vlammend boompje
Waar zijn je bloemen?
Waar is je bloesem?
Waar zijn de vlinders?
“Waar ben je lieve zus?”

polyxena

There is no better love then the love of a butterfly
There is no better truth then the one you tell with a lie
I'm here my sister
Dreaming in your skin
Life never stops

Love never dies
Look for pearls in oystershells
Marry a big fish and be merry
Here I am my sister
Listening to the wings of a butterfly
He's telling a truth with a lie
There's a basket of fresh bread on my head
There are fish swimming between my breasts
Life never stops
Love never dies
I saw a butterfly kissing the wounds of its enemy
I slept between his wings dreaming of a deep sleep
A sleep as deep as death
As deep as the sea
On the bottom
I saw oranges floating up and down
Like a dance of unborn stars
In war time the sun wears black
In war time even a butterfly sings
In war time oranges are picked
In war time children are born
Where is home?

Where is home?
Ask the sea
All men must die
After death is nothing
and death itself is nothing
Life never stops
Love never dies
You
Yes you
You ask where you'll lie after death?
Where unborn things lie
Il n'y a de plus beau amour que l'amour
d'un papillon
Il n'y a plus mieux vérité que la vérité
qu'on dit avec un mensonge
Je suis là ma sœur
Un rêve dans votre peau
La vie ne s'arrête jamais
L'amour ne mort jamais
Cherchez les perles dans les huitres
Marriez la pêche géante et soyez heureuse
Je suis là ma sœur

Ecoute les ailes des papillons
Ils racontent une vérité avec un mensonge
Il y a du pain dans mes mains
Et les poissons nagent entre mes seins
La vie ne s'arrête jamais
L'amour ne mort jamais
J'ai vu un papillon embrasser son ennemi
J'ai dormi entre ses ailes et j'ai rêvé
un sommeil profond
Profond comme la mort
Profond comme la mer
Sur le fond de la mer j'ai vue des oranges danser comme
des étoiles non-nées
La guerre fait le soleil en noir
Pendant la guerre les oranges portent des fruits
Pendant la guerre des enfants sont née
Où est ma maison?
Où est ma maison?
Demande la mer
Tous les hommes doivent mourir
Et puis il n'y a rien
Et la mort n'est rien

La vie ne s'arrête jamais
L'amour ne mort jamais
Vous
Oui vous là-bas
Vous vous demandez où vous êtes après la mort ?
Là où les non-nées sont

kassandra

Stel dat alle monsters die ooit geleefd hadden
uit de aarde kropen
In hun hand houden ze een bebloede speer
En ze klimmen op een berg
Een berg schedels
Dat is wat de ogen op mijn tong zien
Kunnen jullie ook zien wat er komt?

Een feest van leven en dood

polyxena

Do you remember when you were born
The flower of flesh
Embracing the earth

Breathing the light
To the velvet skin that bred you
Mother earth
The womb is where we're all coming from
We're all citizens of Womb City
where the unborn wait
Native sea of the human bee
You are the source of milk
You are the source of blood
You are the source of living flesh
You are a fountain of life
Life never stops
Love never dies
est-ce que tu te rappelles votre naissance
la fleur de chair
embrassant la terre
respirer la lumière
la peau de velours qui vous a grandi
mother earth
Nous venons tous d'un utérus
We're all citizens of Womb City
Couveuse de chair pour les non-nées

Native sea of the human bee
vous êtes une source de lait
vous êtes une source de sang
vous êtes une source de chair
vous êtes une fontaine de vie
La vie ne s'arrête jamais
L'amour ne mort jamais

kassandra

Stofdeeltjes
Uit de plooiën van hun moeders gevallen
Aan welk kwaad zullen jullie sterven?
Jullie moeten liefhebben
Bloemen van vlees en bloed
Gepijnigde vleeswonden
Fakkels van vlees en bloed
Je bent een vlam die werd doorgegeven
Wie krijgt jouw vlam?
Sinaasboompje. Vurig. Vlammen boompje Waar zijn je
bloemen?

polyxena

Sister?

Where are you?
Who is the captain of your ship?
Is it a big fish?
You are the source of blood and milk
Everywhere fools are in charge
Follow the flight of a butterfly
He's telling the truth with a lie
Sœur
Où êtes vous
Qui est le capitaine du bateau?
Une pêche géante?
Ne regardez pas en dehors de vous-même
Vous êtes la source du lait et du sang
Il y a partout des fous au pouvoir
Suivez le vol du papillon
Il raconte une vérité avec un mensonge

kring 8

the sea, beginning and end of everything,
embracing all women

*Het koor laat woorden vallen,
zacht als herfstbladeren
Het koor laat woorden vliegen,
vrij als vlinders*

koor

Yo soy el mar

De zee

Moi Poséidon

Moi Poséidon

Yo soy el mar

De zee

Moi Poséidon

Sir, I weep the water of the seas.

Lloro, señor, el agua de los mares

Scène 1

poseidon

Een zee is een brug

Ik ben de zee

Wie heeft de moed de zee over te steken?

Dromen achterna

Een hel achterlatend

Waar oorlog bloeit sterft de liefde

astyanax

Kan de zee lachen?

Heeft de zee tanden?

De zee heeft tanden van schuim

De zee lacht zijn tanden bloot

als hij de kust kust

Zijn lippen zijn zacht

als de huid van een inktvis

Kan de zee dromen?

Waarvan droomt de zee?

Van zeesterren
die 's nachts in de sterrenhemel kruipen
Van een inktvis gewapend met acht bijlen
Van een grote vis die met een prinses trouwt
Van een vlinder die de waarheid vertelt met een leugen
In de buik van een vrouw kun je zwemmen
Je zweeft er in warm water zout als de zee
In de buik van een vrouw kun je dromen
De huid van een vrouw smaakt naar zeeschuim
Ik ben vier jaar oud
Ik drijf op de golven van de zee
Als een sinaasappel

kassandra

Ik draag het zoute water in mijn buik
Ik draag de zeeën voor jou in mijn buik

poseidon

Wat geef jij jonge vrouw?
Geef jij je melk aan de zee?
Geef jij je kussen vol honing aan de golven?
En jij jongen met een huid donker als de nacht

Wat geef jij aan mij?

Wat geef je aan de zee?

Wat geef je aan mij?

astyanax

Ik draag de zoute tranen van moeders

naar de zee

Ik draag jouw tranen in mijn buik

De sinaasappels smaken zout

poseidon

Waarom die zoute tranen jongen?

astyanax

Het sap van zoute sinaasappels

Scène 2

poseidon

Een zee is een brug

Ik ben de zee

Wie heeft de moed de zee over te steken?

Dromen achterna

Een hel achterlatend

Waar oorlog bloeit sterft de liefde

andromache

Een vrouw is een brug

van het ongeborene naar het leven

Wie is bang van mijn lijf?

Wie heeft de moed mijn lijf over te steken?

the old squid woman

On the bottom of the sea

lives an army of drowned men

They have big white eyes
and tongues of seaweed
They see ships passing by
and smile at them
They cry fish eggs
filled with human blood

hekabe

Een vrouw is in rouw
Ze draagt verlies als een jas
Een vrouwenlijf sterft en herleeft
in de spiegeling van de maan
Wie is bang van mijn lijf?
Wie heeft de moed in mijn lijf te herleven?

the old squid woman

On the bottom of the sea
lives an army of drowned children
They have little hands
and small dreams
They see ships passing by
and close their eyes

They sing lullabies

helena

Bestaat god?

Welke mens durft te zeggen dat hij het antwoord weet?

Wie het mooiste verhaal verzint wint?

Wie ben jij vroeg de vlinder?

Ik ben een sinaasappelboom in bloei

Ik leef

Leef jij?

Leef

Dans

the old squid woman

On the bottom of the sea

lives an army of drowned women

They have milk and blood

and lots of secrets

They see ships passing by

with eyes on their tongue

They sing the unborn

asleep

kassandra

Elk leven is zwanger van zijn eigen dood

the old squid woman

All men must die

polyxena

Sister?

Where are you?

Who is the captain of your ship?

Is it a big fish?

Follow the flight of a butterfly

He's telling the truth with a lie

Iemand zingt Nerantzoula

exodos

the old squid

A play is a giant Bourgeois spider

it looks dangerous but is actually harmless

It stands high on eight legs

and grins at its public deep below

But like a jack-in-the-box

it can only make them laugh

Hope lies in the frozen tears

hanging on its legs

like sparkling pearls

Those who manage

to see through these pearls

will discover possibilities of a new world

You there

can you see them?

bibliografie van geciteerde vertalingen

Euripides, *Trojan women*, vertaling

J. Bannister (1780)

Euripides, *Les Troyennes*, vertaling

M. Artaud (1842)

Seneca, *Trojan Women*, vertaling

Justus Miller (1907)

Seneca, *Les Troyennes*, vertaling

M. E. Greslou (1834)

Seneca, *Las Troyanas*, vertaling

J. L. Moreno (1979)

Trojaanse vrouwen is een bewerking van *Troades* van Seneca en *Trojaanse vrouwen* van Euripides en werd geschreven voor Compagnie couRage. De voorstelling ging in première op 14 september 2017 in NTGent Minnemeers

Spel

Aminata Demba, Dewi Kasmó, Deniz Polatođlu, Aïcha Cissé, Claude Musungayi, Petra Ball, Jessica Bank, Joke De Winde, Esther Sfez,
Marijn Prakke en Amer Shanati (Ud-speler, Syrië)

Regie Alain Pringels

Dramaturgie Ludwig Dierinck

www.compagniecourage.eu

Compagnie couRage (Gent) en Stichting LUSU (Rotterdam)

Euripides (ca. 480 v.Chr. – 406 v.Chr.) was naast Sophokles en Aischylos een van de drie grote Griekse tragediedichters van wie vrij veel werk overgeleverd is. Trojaanse vrouwen is het derde en enig bewaard gebleven deel van een trilogie over de Trojaanse oorlog. Op de Dionysia won het stuk de tweede prijs.

Toneelwerk

Alkestis – 438 v.Chr.

Medeia – 431 v.Chr.

Herakliden – ca. 430 v.Chr.

Hippolytos – 428 v.Chr.

Andromache – ca. 425 v.Chr.

Hekabe – ca. 424 v.Chr.

Smekende Vrouwen – ca. 423 v.Chr.

Elektra – ca. 420 v.Chr.

Herakles – ca. 416 v.Chr.

Trilogie:

– *Alexandros* – niet overgeleverd

– *Palamedes* – niet overgeleverd

– *Troiades* – 415 v.Chr.

Iphigeneia in Tauris – ca. 414 v.Chr.

Ion – ca. 413 v.Chr.

Helena – 412 v.Chr.

Fenicische vrouwen – ca. 410 v.Chr.

Orestes – 408 v.Chr.

Trilogie – postuum opgevoerd

– *Bacchanten*

– *Alkmaion in Korinthe* – niet overgeleverd)

– *Iphigeneia in Aulis*

Cycloop – Saterspel

Lucius Annaeus Seneca (Córdoba (Spanje), circa 4 v.Chr. – 65) was een Romeins schrijver en stoïcijnse filosoof. Seneca is de enige Romeinse auteur van wie de tragedies zijn overgeleverd. In tegenstelling tot de oude Griekse tragedies waarbij de gruwelijke situaties slechts worden beschreven (veelal als bodeverhaal) wordt in de herschrijvingen van Seneca de gruwelijkheid ook werkelijk verbeeld op de scène. Hij laat de hevigste passies zien als drijfveer voor menselijk handelen, en dus ook wat de gevolgen hiervan zijn.

Toneelwerk (datering is onbekend)

Hercules Furens

Agamemnon

Troades

Medea

Hercules Oetaeus

Phoenissae

Phaedra

Thyestes

Oedipus

Octavia

Alain Pringels (1962, Lokeren, België) dramaturg, regisseur, vertaler en auteur, combineerde een aantal jaren zijn werk als theatermaker met een praktijk als psycholoog. Naast zijn eigen theatergroepen (De Schizo's, Zwarte Meeuw en Unweeded Garden) werkte hij als dramaturg en regisseur bij NTG en Publiekstheater (1996-2003), waarvoor hij enkele stukken van Shakespeare en Tsjechov vertaalde en zelf nieuw werk schreef. Sinds 2004 is hij dramaturg bij Toneelgroep De Appel (Den Haag). Ook voor De Appel vertaalde hij. Als auteur schreef hij mee aan de theatermarathons *Odysseus* en *Tuin van Holland*. Hij is medewerker van het virtuele tijdschrift *Alphaville*.

Toneelwerk

Trojaanse vrouwen – eigen bewerking van de gelijknamige
stukken van Euripides en Seneca– 2017

De meester en Margarita – toneelbewerking naar leven en werk
van Boelgakov – 2015

Tuin van Holland – i.s.m. Aus Greidanus en Jules Terlingen –
2010

Odysseus – i.s.m. Aus Greidanus en Jules Terlingen – 2007

K. als een hond – naar leven en werk van Kafka – 2000

Titanic – 1999

Ludwig Dierinck (1963, Wetteren, België) studeerde piano, trompet, muziekgeschiedenis, notenleer en harmonie aan het Muziek-conservatorium in Gent en theater aan het RITS in Brussel. Werkte als scenarist en regisseur voor televisiedrama, en als regisseur en dramaturg bij NTG en Publiekstheater Gent. Hij vormt sinds 2015 een vertaalduo met Alain Pringels.

Vertalingen Dierinck&Pringels

Trojaanse vrouwen – eigen bewerking van de gelijknamige stukken van Euripides en Seneca– 2017 *Niets van mij* – Arne Lygre – 2015

Martelaar – Marius von Mayenberg – 2014